

skandaliczna
miłość
Boga

ENZO BIANCHI

Przekład
Michał Rychert

skandaliczna
miłość
Boga

WYDAWNICTWO WAM

Tytuł oryginału:
L' amore scandaloso di Dio

© 2016 Edizioni San Paolo s.r.l.
Piazza Soncino 5 – 20092 Cinisello Balsamo (Milano) – ITALIA
www.edizionisanpaolo.it
© Wydawnictwo WAM, 2019

Opieka redakcyjna: Olaf Pietek, Sławomir Rusin
Redakcja: Mateusz Czarnecki
Korekta: Katarzyna Onderka
Konsultacja językowa: Joanna Tomaszek
Skład: Anna Krawiec
Projekt okładki: Marcin Jakubionek

ISBN 978-83-277-0847-6

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 12 62 93 254 255 • faks 12 62 93 496
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA
tel. 12 62 93 260
www.wydawnictwowam.pl

Druk: AMW • Wrocław
Publikację wydrukowano na papierze IGEPa Creamy 70 g vol. 2.0
dostarczonym przez IGEPa Polska Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Przedmowa	11
Wprowadzenie	17

PRZEPOWIADANIE MIŁOSIERDZIA W PIŚMIE ŚWIĘTYM

Słownik miłosierdzia	25
Istota miłosierdzia w objawieniu Bożego Imienia	29
Miłosierdzie Boga objawione przez Jezusa	42
Miłosierdzie gorszy	47
Zakończenie: jak żyć miłosierdziem	60

PRYMAT MIŁOSIERDZIA (J 8,1-11)

O pewnym tekście, który przeszedł dziwną historię	69
„W Prawie Mojżesz nakazał nam takie kamienować. A Ty co powiesz?” (w. 3-6a)	72
„Jezus, schyliwszy się, pisał palcem po ziemi” (w. 6b)	78
„Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci w nią kamieniem” (w. 7-9)	84

„Kobieto, [...] Idź i odtąd już nie grzesz” (w. 10–11)	89
Zakończenie: żadnego potępienia, tylko miłosierdzie	92

WYMAGANIA MIŁOSIERDZIA

(Mt 18,23–35)

„Ile razy mam przebaczyć, jeśli mój brat zawini względem mnie?”	99
„Pan ulitował się nad owym sługą, uwolnił go i dług mu darował” (w. 23–27)	104
„Chwycił go i zaczął dusić” (w. 28–30)	107
„Czyż więc i ty nie powinienesz być ulitować się nad swoim współsługą, jak ja ulitowałem się nad tobą?” (w. 31–35)	109
Zakończenie: tylko miłosierni dostąpią miłosierdzia	114

NIEZASŁUŻONE MIŁOSIERDZIE

(Mt 20,1–16)

Na miłosierdzie nie można zasłużyć	121
Gospodarz „wyszedł wczesnym rankiem, aby nająć robotników do swej winnicy” (w. 1–7)	123
„Zwołaj robotników i wypłać im należność, począwszy od ostatnich aż do pierwszych” (w. 8–10)	125
„Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry?” (w. 11–15)	127
Zakończenie: „Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi” (w. 16)	135

MIŁOSIERDZIE JEZUSA GORSZY

Kto gorszy się miłosierdziem Jezusa	141
Kto przyjmie miłosierdzie Jezusa	148
Zakończenie: „Na wieki będę śpiewał o Twoim miłosierdziu, Panie, także w otchłani”	152
Literatura uzupełniająca	155

Jezus Chrystus jest obliczem miłosierdzia Ojca. Wydaje się, iż tajemnica wiary chrześcijańskiej znajduje w tym słowie swoją syntezę. Ono stało się żywe, widoczne i osiągnęło swoją pełnię w Jezusie z Nazaretu. Ojciec „bogaty w miłosierdzie” (por. Ef 2,4), gdy objawił Mojżeszowi swoje imię: „Bóg miłosierny i łagodny, nieskory do gniewu, bogaty w łaskę i wierność” (Wj 34,6), sprawił, że człowiek mógł nieprzerwanie poznawać Jego boską naturę na różne sposoby i w wielu momentach historii. W „pełni czasu” (por. Ga 4,4), gdy wszystko było gotowe według Jego planu zbawienia, zesłał On swojego Syna, narodzonego z Maryi Dziewicy, aby objawić nam w sposób ostateczny swoją miłość. Kto Syna widzi, widzi także i Ojca (por. J 14,9). Jezus z Nazaretu swoimi słowami, gestami i całą swoją osobą objawia miłosierdzie Boga.

Franciszek, Bulla o Nadzwyczajnym Jubileuszu Miłosierdzia
Misericordiae vultus, 11 IV 2015, 1

PRZEDMOWA

Miłosierni jak Ojciec – tak brzmiało motto nadzwyczajnego Roku Świętego. Pytanie, które stawiane jest w niniejszej książce, brzmi: „jak” Bóg jest miłosierny i „jak” my praktykujemy miłosierdzie. Na kartach Ewangelii miłosierdzie zostaje objawione jako „podstawowy wymiar misji Jezusa”¹. Jest ono zobowiązaniem dla każdego z nas i całego Kościoła. Miłosierdzie to nie tyle przymiot, ile raczej Imię Boga, które odsłania Jego niezgłębioną tajemnicę. Gdy Izrael za swe odstępstwo mógł spodziewać się tylko kary, wówczas Bóg przez proroka Ozeasza objawia się w słowach: „Bogiem jestem, nie człowiekiem” (Oz 11,9). Boża odpowiedź

¹ Franciszek, Bulla o Nadzwyczajnym Jubileuszu Miłosierdzia *Misericordiae vultus*, 11 IV 2015, 20.

– miłosierdzie – przekracza ludzką logikę, nie odpowiada naszemu poczuciu sprawiedliwości, dlatego wywołuje w nas sprzeciw, a nawet nas gorszy.

Enzo Bianchi, znany polskiemu czytelnikowi przeor wspólnoty w Bose, autor licznych prac z zakresu duchowości chrześcijańskiej², w swojej kolejnej książce wnikliwie obnaża mechanizm gorszenia się miłosierdziem. Zauważa, że opór wobec miłosierdzia raczej pojawia się u ludzi religijnych niż oddalonych od Kościoła i grzesznych. Gorszą się miłosierdziem ci, którzy przypisując sobie zasługi, wymagają doskonałości od innych, zapominając, komu sami ją zawdzięczają. Gorszą się miłosierdziem ci, którzy będąc do niego niezdolni, potępiają je jako przejaw łatwego sentymentalizmu i w logice resentmentu sprawiedliwość i legalizm czynią fundamentem swojej religijności.

Jeżeli w czynieniu miłosierdzia mamy naśladować Boga, nie bez znaczenia jest pytanie o nasz

² W języku polskim ukazały się m.in.: *Niedziela. Dzień Pana, dzień człowieka*, Poznań 1998; *Radykalizm chrześcijański*, Tyniec 2000; *Paradoks Krzyża*, Kraków 2004; *Po co i jak się modlić?*, Częstochowa 2011; *Dobrowolnie i z miłości*, Warszawa 2015; *Jezus i kobiety*, Poznań 2018; *Bóg i przemoc*, Poznań 2018.

obraz Boga. Czy jest on naszkicowany rysami ludzkiej wymiennej sprawiedliwości, czy Bożym objawieniem? Od dziesięcioleci w polskich katechizmach stałe miejsce zajmują bezkrytycznie przedrukowywane tzw. *Główne prawdy wiary*, z których druga brzmi: „Bóg jest sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze”. Pomijając fakt, że prawdy te nie wyrażają w należyty sposób tego, co zgodnie z zasadą hierarchii prawd wiary³ stanowi rzeczywisty fundament nauki katolickiej, nie mówią również nic o Bożym miłosierdziu! Pytanie o nasz obraz Boga staje się tym samym kwestią fundamentalną. Miłosierdzie może gorszyć tych, którzy swoje przyzwyczajenia o Bogu biorą za Jego prawdziwe oblicze. Jezus, jak to ujmuje Enzo Bianchi, ewangelizuje nasz obraz Boga, tak aby stał się dla nas dobrą nowiną, nie budził lęku „jeśli [bowiem] zachowasz pamięć o grzechach, Panie, Panie, któż się ostoi?” (Ps 131 (131),3).

Wreszcie miłosierdziem mogą się gorszyć również ci, którzy chrześcijaństwo traktują bardziej

³ Sobór Watykański II, Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*, 11.

jako ideologiczny schron niż sposób życia. Wiara chrześcijańska w swojej istocie nie jest kwestią deklaracji, doktryny lub teologii, to przede wszystkim nowy sposób życia powodowany wiarą w Boga. Miłosierdzie nie jest łatwe, zawsze dokonuje się w znaku krzyża, staje się namacalne i prawdziwe, gdy materializuje się w logice wcielenia⁴. „Wiara, która nie potrafi być miłosierna, nie jest wiarą, lecz ideologią”⁵.

Na zakończenie Jubileuszowego Roku Miłosierdzia papież Franciszek powiedział: „Choć zamykają się Drzwi Święte, pozostaje otwarta dla nas na oścież prawdziwa brama miłosierdzia, którą jest serce Chrystusa”⁶. Wszyscy jesteśmy wezwani, aby czynić miłosierdzie „jak Ojciec”. Książka ta jest zaproszeniem do odkrycia i przyjęcia z wiarą i ufnością Bożego miłosierdzia.

⁴ Por. M. Rychert, *Słuchajcie Franciszka*, „Tygodnik Powszechny”, 11 IV 2016, 16, s. 6.

⁵ Franciszek, Przemówienie na czuwaniu modlitewnym w Wigilię Niedzieli Miłosierdzia, Rzym, 8 IV 2016.

⁶ Franciszek, Homilia w czasie mszy św. odprawionej na placu św. Piotra na zakończenie obchodów Jubileuszu Miłosierdzia, Rzym, 20 XI 2016.

Przemawiająca do wyobraźni egzegeza tekstów biblijnych, wejście w głębię ludzkiego ducha, prowokacyjnie podjęty temat – to wszystko czyni tę książkę wartościową lekturą, tak dla teologów, duszpasterzy, jak i dla każdego, kto chce lepiej zrozumieć swoją wiarę i żyć miłością.

Michał Rychert